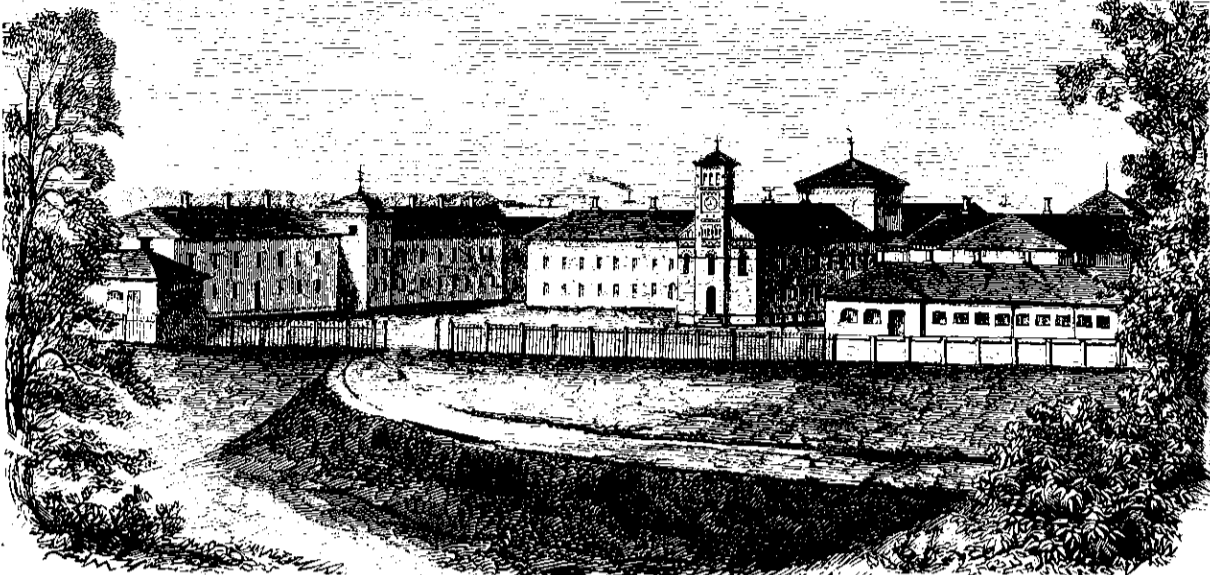

Adolf Tidemand.

Adolf Tidemand, født i Mandal 1816, kom som begyndende Kunstner ned til Kjøbenhavn, hvor han besøgte Academiet og i Aaret 1835-36 udfillede flere Malerier. Derpaa gik han til Konsthølen i Tilsjeldorff, hvor hans Talent først kom til Gjennebrud, og hvor han ved sin Dygtighed arbejdede sig frem til at indtage en udmærket Plads blandt de Genremalere, som ere udsaaede af denne Skole. Den Kjerlighed, hvormed han hængte ved sit Fødeland, den Inderlighed, hvormed han har bevaret de Indtryk, han der har modtaget, og den Sandhed, han ofte har lagt i Jernstilingen af de Emner, som han valgte med megen Taft af det norske Folkeliv, betegne hans Charakter som Kunstner; han var den første, som aabnede Blikket for den Rigdom paa malerisk Skjønhed og eendommelige Udtryk, som Norge eier i Bondelivet mellem Fjeldene og ved Etsvene. Det egne alvorfulde Udtryk, som gaar igjennem hans Maleri: „Haugianerne“ vandt derfor ogsaa dette Billede en almindelig Paasjønelse ved den store Pariserudstilling 1855. Her i Byen have vi i de senere Aar haft Leilighed til at see flere af hans Arbejder. „Hunsanbagten“, hvor den gamle Bonde læser for sin Hustru, „Eventyrfortælleressen“, „Catechisation i en Kirke paa Landet“, fuld af træffende Characteristik, „Afsæden fra Hjemmet“, „Svenste Bønderkoner i Baabenhuset af en Landsbykirke i Daleme“ osv. I sine senere Arbejder har han tilegnet sig et større Mesterskab i at føre Penslen og i at give sin Udførelse Sammensmeltning og flaaende Lydvirkning, og han synes nu fortrinnsvis at forsøge de Fordele, som denne Retning tilbyder. Foruden de Lithographier efter Malerier af ham, som ere udkomne i Christiania, er den Suite af 10 Lithographier, som J. B. Sonderland har udført, meget udbredt. Disse Blade, som ere tegnede efter Tidemand's Carbons til Malerierne, som han har udført i Oscarshall ved Christiania, indeholde Optrin af en norsk Bondes Liv ligesaa Bøenearene; de ere udgivne i Tilsjeldorff, ledsagede af forklarende Digte af A. Munch.

St. Hans Hospital paa Bistrup Gods.

En god Hjerdingvei nordvest for Koeskilde ved Hjøreveien, der fører forbi Maglekliden gennem St. Jørgensbjergby til Boserup Stov, ligger Daareanstalten, almindelig kaldet: „Bistrup.“ Efter Traps statistisk-topographiske Beretninger var Bistrup en Gaard, der tilhørte Koeskilde Bispe; ved denne laae tillige en Kirkeby af samme Navn. Gaarden blev afbrændt i Ørens Fejde og Kirken nedbrudt 1574. Narfagen hertil var, at man endnu fastede Lid til Sagnet om et

St. Hans Hospital paa Bistrup Gods.

Crucifix, hvoraf der var flydt Blod, og af dette „Mirakel“ forlebedes Mange „galne og syge Menneker“ til at tye til dette hellige Sted. Frederik den 2den lagde Byen øde og opførte Bygninger paa Gaarden, der atter blev nedbrudt 1594. Hovedgaarden folgtes længere Tid efter, blev atter flere Gange ombygget; og kjøbtes 1808 af Kjøbenhavns Fattigvæsen, som forlagde St. Hans Hospital og Claude Rosssets Stiftelse derhen. Claude Rossset var en rig Galanterihandler, der oprettede et Fundats af 1766: „Claude Rosssets Stiftelse“, hvorved han virkede velgjørende for dette Hospital, der i 1658-60 var henflyttet til Kjøbenhavns vestre Fælled ved Kalleboderne, under Navn af: „Pesthuset“ — i 1769 forflyttet til Ladegaarden udenfor Kjøbenhavn og derpaa efter Kjøbet af Bistrupgaard ud til denne. Hospitalet omfatter baade en Sygeafdeling og en Lemme- eller Pleie-Stiftelse for Afstumpede. For flere Aar tilbage førte den almindelige Spadsere- og Hjørevei til Lysskoven Boserup igjennem Anstaltens Territorium og mange Reisende fandt da Leilighed til at besee denne, men tillige til at tale med de Sindsvage; det var tilladt at besøge sig paa Hospitalets Grund, isærbelede hvor Veien gik igjennem den saakaldte „Lemmegård“ og „Slottet“ til Kirkegaarden, der ligger østligere ved en lille Bugt af Koeskildesjøen. Hjøreveien med en Gangsti er nu lagt udenom Anstalten. En Plan til Udvidelsen af denne er nu iværksat og et stort Curhus er reist paa en nærliggende Bakke, omgivet af de ældre Bygninger. Tegningerne hertil blev gjorte af Professor Vindesbøll og Bygningsinspecteur, Prof. Friis; med disse Tegninger for Die udførte Architect Holst den nu fuldendte Udvidelse, der er beregnet for 120 à 130 Patienter. De 2 større Bygninger i Hovedfacaden, som hver har en Længde af 51 Alen, foruden Portrum paa 8 Alen, danne

ledes bane et indesluttet Gaardrum, hvilket ogsaa er Tilfældet med endel af Sidesloiene. Tre forskellige Afdelinger ere adskilte fra hverandre, samt de mandlige og kvindelige, ved Hovedsloien, hvori Inspectionscontoiret og Overlægens Bolig er henlagt i Stueetagen, med en prægtig Udsigt over Koeskildesjøen. En Forsamlings- og Concertsal er indrettet i anden Etage; imellem denne og Kirkebygningen fører Trappegangen op til Læseværelset og Bogsamlingen i den midterste Taarnbygning. De 2 Hovedbygninger ere tilknyttede 1ste, Sidesloiene 2den og 3die Afdeling og Cellebygningerne de adlees Ulyrlige af alle Afdelinger. Lysningen i disse kommer derfor fraoven i Ydervægen. De øvrige Vinduer ere lukkede med en Art Nøgler, der forhindrer de Svage i egenhændigt at aabne disse. Bygningerne ere opførte af hvide Sten med Skjertag, der frembyder et mærkeligt Farvespil efter den forskellige Belysning. Navnlige er Muurarbejdet ved Kirkebygningen isønefaldende skjønt. Som Bygningerne ved Bistrup nu vise sig er Indtrykket ventligt og det virker derfor formidende paa Tanken om Sindsvageanstalten, saa man vel ikke i Tidernes Løb vil forfærdes over de Sindslyges formentligt tiltagende Mængde, men snarere beroliges ved den Jmsøefommen, der ydes dem rundt om i Landet. Selve Egen, hvori denne Stiftelse ligger, bidrager uendeligt til at mildne de uhyggelige Følger, hvormed man ellers betræder saadanne Steder. At Partiet, set fra Bakkerne i Nærheden, med Koeskildesjøen i Baggrunden og Skovpartierne af Boserup og Bognæs til Siden, vil fremlokke mangt et Forsøg af Kunstnere, er upaatvivleligt, men langt glædeligere er det, at de forhen mere eller mindre overfete Sindslyge nu pleies og mangen Gang helbredes.

Griffenfeld's Fængsling.

Bore Læsere ville vistnok med Glæde mindes fra sidste Konst-udstilling det smukke Historiemaleri af F. C. Lund, der afgav et ikke ringe Vidnesbyrd om Kunstnerens rige Talent. Det var et tiltalende Emne, behandlet med Dyrkjhed og Forsand, og fremfor Alt maa den udmærkede Lydvirkning særlig fremhæves. Naar vi, forsaavidt det lader sig udføre, gjengive dette Billede, maae det tillige være os tilladt i Korthed at opfriske den sørgelige historiske Begivenhed. Peder Griffenfeld, Danmarks største Statsmand og sin Tids mægtigste Mand i Landet, faldt som bekendt for sine høie Fjenders Træfthed d. 11 (21) Marts 1676. Uden at aen det mindste Uraad, begav Griffenfeld sig alt om Morgenen Kl. 7 op paa Slottet. Her traf han i Kongens Førgemaal Cavalieri-Generallieutenant Arensdorf, der spurgte ham: „Hvorhen saa tidligt?“ „Til hans Majestæt!“ lød Svaret. Arensdorf erklærede ham at han, ifølge høieste Ordre, skulde føre ham til det kongelige Bibliothek, „hvorhen han vilde bede ham at følge med igjennem Galleriet uden at gjøre Alarm“. Griffenfeld blev meget forundret over Arensdorf's Tiltale, og uden endnu at mærke Sammenhængen, svarede han med Koldblindighed:

Griffenfeld's Fængsling (Maleri af F. C. Lund.)

et Kors med Hovedsloien, der er 110 Alen lang, og i hvis forreste Parti Kirken er anbragt; denne styldes, foruden meget andet, fuldstændigt Architect Holst, der har ladet Bjelkelaget komme tilflynne og i Stil dermed holdt Døre, Prædikestol o. s. v. af Egetræ. Alteret er ligesaa Indgangen, tilvenstre Prædikestolen og de aabne Stole langs med Gangen, der gaar i Midten. Endnu var det vistnok ønskeligt, om der tillige kunde anbringes et Orgel. Egetræet er holdt tilflynne i sin rene Skjønhed, jaavel her som i Cellecorridorerne. Sidesloiene have en Længde af omtrent 138 Alen, Cellebygningerne ere 80 Alen fra Ende til anden. Bredden er for Hovedbygningerne og Floiene 15 Alen, hvoraf 5 Alen benyttes til Corridorer, der føre til alle Leilighederne, jaavel i disse, som i Cellebygningerne, disse ere desuden omgivne af Mure, der faa-

„Er det Kongens Befaling maa jeg adlyde!“ Derpaa overleverede Generalen ham til Geheimeraad Rosenkrands, under hvis Opsyn han forblev paa Bibliotheket indtil Aften, da Generalen kom tilbage, og affordrede ham, efter Kongens Ordre, hans Kaar, begge Ordre og Kongens Portrait. Da sølte først Griffenfeld hele Byrden af sin vlykkelige Skjæbne, og hans ærgjerrige Sind flammede af Smerte ved saaledes at see sin hele Storhed tilintetgjort. Det var om Aftenen mellem Kl. 10 og 11 at han bragtes gjennem Gangene ned til Slotsgraven ved den nuværende Proviantgaard. Der ventede en med Soldater besat Chaluppe for at føre ham til Citadellet, hvor de fire Aars Fængsling kun var en Forsmag paa de aandelige Qualer, som denne, en af vort Fædrelands største Mænd, maatte lide til sin Dødsdag. Det er Momentet, hvor Griffenfeld træder ud af Gangen, som Kunstneren har valgt til sit Maleri. En Fakkell belyser Griffenfeld, der ligesom viger tilbage studsende af Brede over den bydende Tone, med hvilken hans Arvefjende Arensdorf befaler ham at stige ned i Chaluppen.